

ZÁSADY BEZPEČNÉ JÍZDY – 15

Člověk je schopen ve svém vozidle přepravovat kde co. Přestože má osobní vozidlo vymezený prostor pro náklad a dodávky jsou k přepravě nákladů přímo předurčeny, nikdy by řidič neměl zapomínat na bezpečnost. Bezpečnost nejen svoji, ale i spolucestujících a ostatních účastníků silničního provozu.

Bezpečná doprava nebezpečných věcí – plyny

Zákon č. 361/2000 Sb. ukládá řidiči umístit předměty ve vozidle tak, aby neomezovaly a neo-
hrožovaly řidiče nebo osoby přepravované ve vozidle a nebránily výhledu z místa řidiče. Další
podmínky přepravy nákladu stanoví zvláštní právní předpis – zákon č. 111/1994 Sb. Přepravu
nebezpečných věcí upravuje Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných
věcí (ADR). Jedná se o mezinárodní smlouvu, kterou je vázána i Česká republika. Některé
podrobnosti jsou stanoveny také ve vyhlášce č. 478/2000 Sb., kterou se provádí zákon o sil-
niční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.

Možná jste se na silnicích setkali s nákladními a dodávkovými automobily, které měly vpředu a vzadu oranžové tabulky. Tak se označují vozidla převážející zboží, jež by mohlo být v případě dopravní nehody nebezpečné, a číslo na tabulce varuje záchrané složky před možným nebezpečím. Pokud jste „v práci“, platí tato pravidla i pro vás a jste povinni je dodržovat.

Technické nebo medicínální plyny v lahvích a kryogenních nádobách jsou klasifikovány jako **nebezpečné věci**, a jako takové se jejich doprava řídí evropskou legislativou. Jestliže ale přepravujete lahev s plynem čistě pro domácí použití soukromou osobou, tyto předpisy se na vás nevztahují. **Přesto však musíte zajistit bezpečnou přepravu s ohledem na ostatní uživatele pozemních komunikací a veřejnost obecně.**

Přeprava tlakových lahví

Tlakové lahve jsou velmi těžké. Je třeba mít na paměti, že v případě dopravní nehody nebo náhlého brzdění, se budou nezajištěné lahve pohybovat vpřed stejnou rychlostí, jakou jelo vaše vozidlo před nárazem nebo brzděním. Z lahve se v takovém případě stává doslova raketa, která proletí prostorem pro cestující a v její cestě ji nic nezastaví. **Lahve proto vždy ve vozidle upevněte tak, aby se při jízdě nemohly pohybovat!**

Lahve s některými plyny, jako je propan, oxid uhličitý (CO₂) a acetylen, by neměly být přepravovány naležato, protože plyn v těchto lahvích je **zkapalněný**, nebo jako v případě acetyleny, **rozpuštěný** v acetonu. **Při přepravě naležato tak existuje velmi reálné riziko úniku plynu závity ventilu. Unikající plyn se hromadí uvnitř vozidla a při dostatečném množství může vzniknout výbušná nebo dusivá směs.** Pokud nemůžete zajistit, aby lahve byly během přepravy ve svislé poloze, za žádných okolností je nepřeppravujte. To se týká zejména lahví s propanem, CO₂ a acetylenem. **Před odjezdem vždy zkontrolujte uzavření ventilu, aby nemohlo dojít k úniku plynu.**

Bezpečnostní značky označují nebezpečnost plynu. Značka je uvedena na nálepce a ta by měla být vždy nalepena na lahev. Nikdy nepoužívejte nebo nepřeppravujte lahev s plynem, která není označena nálepkou. **Nálepka je jediný způsob správného označení obsahu lahve.**

Lahve s toxickými plyny by měly být přepravovány výhradně v otevřených nebo k tomu určených vozidlech!

ZNAČKA	TYP LÁTKY
	Hořlavý plyn Nebezpečí vznícení a výbuchu (acetylen, vodík, propan, zemní plyn atd.)
	Hoření podporující plyn zvýšuje nebezpečí požáru (např. kyslík, oxid dusný)
	Nehořlavý, netoxický plyn nebezpečí smrti udušením (dusík, CO ₂ , helium, argon)
	Toxický plyn nebezpečí smrti otravou (arsin, kyanidové plyny, fosgen)
	Žíravé látky nebezpečí smrti poleptáním (amoniak, chlór)

Jednoduchá pravidla bezpečnosti přepravy technických plynů

Nekuřte!

Zkontrolujte řádné uzavření ventilu lahve.

Je-li lahev vybavena kloboučkem ventilu, měl by být nasazen.

Větrejte vozidlo / nechte okna otevřená.

Odmontujte regulátory, hadice, hořáky apod.

Zajistěte řádné upevnění všech lahví, aby se nemohly během jízdy pohybovat.

Jedte přímo do místa určení.

Nenechávejte lahve uvnitř automobilu

nebo na nevětraném místě.

Po příjezdu lahve okamžitě složte, nebo při zastavení na delší dobu zůstaňte na větraném místě.

Mezi produkty povolené k soukromé přepravě patří např.:

- stlačené plyny (O₂, Ar, N₂), rozpuštěné plyny (acetylen), zkapalněné plyny (CO₂, propan),
- medicínální stlačený kyslík,
- medicínální kapalný kyslík – POUZE v přenosných kontejnerech pro domácí léčbu.

Od převzetí k nakládce, převozu a vykládce

Ještě před převzetím lahví je třeba **zajistit čistotu ve vozidle**. Ta je důležitá nejen z pohledu případné mastnoty a nečistot, ale zejména ostatních věcí, které by během transportu mohly poškodit lahev, resp. ventil. **Pro uložení ostatních uhlovodíků, např. kanystrů s palivem nebo zaolejovaných hadrů volte prostory vně vozidla**. Rovněž **odstraňte všechny další látky, jež mohou s plyny reagovat**. Od dodavatele plynů si vyžádejte bezpečnostní list, případně i písemné pokyny. **Během přepravy plynů rozhodně nekuřte**.

Berte v úvahu, že tlakové lahve s technickými plyny jsou velmi těžké. **Jedna 50 litrová lahev s CO₂ může vážit 90 kg i více**. Předem proto zkontrolujte, zda je vaše vozidlo na takový náklad konstruované, **aniž by došlo k jeho přetížení, nebo snížení ovladatelnosti**. **Pamatujte, že brzdná dráha naloženého vozidla bude výrazně delší než v případě prázdného**.

Předem uvažte, jak budete lahve nejen nakládat, ale i vykládat. **Pád lahví je zvláště nebezpečný**, a mnoho lidí bylo zraněno pohybujícími se lahvemi jen proto, že nevzali v úvahu rizika manipulace s lahvemi. **Dpravujte jen minimální množství lahví, nezbytných k práci**.

Jakmile lahve z vozidla vyložíte, dodržujte tyto jednoduché zásady:

- Nikdy se k volně stojící lahvi neobracejte zády.
- Vždy zajistěte lahve proti možnému pádu.
- Nikdy se nepokoušejte zachytit padající lahev.
- Noste ochrannou obuv, rukavice a brýle.
- Pokládejte lahve na pevný a rovný podklad.
- K přemístění lahví používejte přepravní vozík.

Nezapomínejte na větrání

Při přepravě lahví s technickými plyny je velmi důležité přiměřené větrání. To platí v případě převozu jak hořlavých i hoření podporujících plynů tak i nehořlavých, netoxických plynů. Ty vás totiž v případě úniku plynu mohou udusit. **Ideálním stavem je převoz v otevřeném vozidle nebo ještě lépe ve vozidle určeném k přepravě plynů**. Vozidlo by mělo mít plynotěsnou přepážku, oddělující řidiče od nákladu.

Nemáte-li otevřené vozidlo nebo vozidlo určené k přepravě plynů nechte otevřená okna, pravidelně kontrolujte zabezpečení nákladu a nepřevázejte spolucestující.

A konečně **mějte na paměti, že bezpečná přeprava je vždy na řidiči**. **Nepřeceňujte své síly, nepodceňujte rizika plynoucí z přepravy plynů**. Vždy jeďte v klidu a **řidte bezpečně**. **Vždy mějte ve vozidle alespoň jeden práškový hasicí přístroj s náplní minimálně 2 kg!**

Jak postupovat v nouzi

Přesné činnosti, které je třeba provést v případě úniku plynu nebo dopravní nehody, jsou vždy závislé na typu dopravovaného plynu. **Jestliže však zjistíte únik z lahve obsahující hořlavý plyn:**

- **Je-li to možné a bezpečné,** pokuste se dostat svoje vozidlo na nějaké izolované místo, kde požár, nebo výbuch vozidla neohrozí další účastníky provozu.
- **Před opuštěním vozidla vypněte zapalování.**
- **Minimalizujte** všechny ostatní potenciální **zdroje vznícení a jiskření.**
- **Intenzivně větrejte vozidlo.** Stáhnout okénka nestačí, otevřete všechny dveře.
- Je-li to bezpečné, pokuste se uzavřít všechny případně otevřené ventily.
- **Nepokoušejte se vstupovat do podezřelého vozidla.** I odemčení zámek dálkovým ovládáním může způsobit výbuch.
- **Pokuste se zajistit bezpečný odstup nepovolaných osob. Sami se zdržujte na návětrné straně.**
- **V případě požáru je nutné tlakové lahve chladit** rozptýleným proudem vody. Vždy tak, aby byla stále zajištěna vaše bezpečnost! Proto když už budete hasit sami, **vyberte si pro sebe dostatečně chráněné místo.**
- Volejte na **tísňovou linku 150 – hasiči**, 158 – policie, 155 – záchraná služba. **Využít lze rovněž** **tísňovou linku 112**, nicméně hasiči vám v tomto případě poradí nejlépe. Mluvte v klidu, srozumitelně a věcně. Kromě svého jména **uvedte svoji přesnou polohu, počet a typ lahví.**

Jedná-li se o únik nehořlavého, netoxického plynu, je nejlépe nechat plyn bezpečně uniknout do ovzduší v dobře větrané oblasti. Opusťte vozidlo a zůstaňte v bezpečné vzdálenosti.

Ještě před vyjetím si vyžádejte přesné instrukce a rady o postupech v případě havárie u **svého dodavatele plynu.**

Tento materiál byl připraven podle podkladů EIGA (European Industrial Gases Association) a ČATP (Česká asociace technických plynů). Veškeré další informace související s touto problematikou najdete na www.catp.cz

